

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
& ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 35^η

Αθήνα, 22 Μαΐου 2015

Αριθμ. πρωτ. 275

Προς όλους τους συμβολαιογράφους
της χώρας

Ταχ.Δ/ση : Γ.Γενναδίου 4 - Τ.Κ.106 78
Τηλέφωνα : 210-3307450-60-70-80-90
FAX : 210-3812249-3848335
E-mail : notaries@notariat.gr

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,

Σας ενημερώνουμε ότι οι εκπρόσωποι των Ευρωπαϊκών Συμβολαιογραφιών στο Ευρωπαϊκό Συμβολαιογραφικό Δίκτυο (European Notarial Network - σχετική η εγκύκλιος 20/30-3-2011), στο πλαίσιο παροχής συνδρομής στους συμβολαιογράφους που αντιμετωπίζουν πρακτικά ζητήματα με διασυνοριακά στοιχεία, συνέταξαν και μετέφρασαν σε όλες τις γλώσσες για τη διευκόλυνση των Ευρωπαϊκών Συμβολαιογράφων ένα πρακτικό εγχειρίδιο με πληροφορίες για τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4^{ης} Ιουλίου 2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, ο οποίος τίθεται σε εφαρμογή στις 17 Αυγούστου 2015.

Το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού καλύπτει όλα τα θέματα αστικού δικαίου που άπτονται της κληρονομικής διαδοχής, δηλαδή όλες τις περιπτώσεις απόκτησης αιτία θανάτου περιουσιακών στοιχείων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων είτε δυνάμει διατάξεως τελευταίας βουλήσεως είτε δυνάμει εξ αδιαθέτου διαδοχής.

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή προσώπων των οποίων ο θάνατος επέρχεται κατά ή μετά την 17.8.2015.

Για πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με τη συνάδελφο **συμβολαιογράφο Αθηνών κ. Έλενα Τσερτσιγιάννη**, εκπρόσωπο της Ελληνικής Συμβολαιογραφίας στο Ευρωπαϊκό Συμβολαιογραφικό Δίκτυο στην ηλεκτρονική διεύθυνση : eltserts@gmail.com ή στα τηλέφωνα: 210-3212646,; 210-3211298.

Ακολουθεί συνημμένο σε μετάφραση στα ελληνικά το εγχειρίδιο για την επεξήγηση του Κανονισμού για τη διασυνοριακή κληρονομική διαδοχή.

Το εγχειρίδιο θα το βρείτε αναρτημένο και στο intranet της ιστοσελίδας μας.

Με τιμή
Ο Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Βλαχάκης

Εγχειρίδιο επεξήγησης του κανονισμού 650/2012 σχετικά με τη **διασυνοριακή κληρονομική διαδοχή**

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥΣ

Εισαγωγή

Για την προσαρμογή των κανόνων στην αυξανόμενη κινητικότητα των πολιτών και τον συντονισμό της συνύπαρξης των εθνικών νομοθεσιών περι κληρονομικής διαδοχής, στις 4 Ιουλίου 2012 εκδόθηκε ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 650/2012 σχετικά με τη διεθνή κληρονομική διαδοχή. Ο κανονισμός παρέχει ένα απλουστευμένο πλαίσιο για όσους έχουν ιδιωτικά και χρηματοοικονομικά συμφέροντα σε δύο τουλάχιστον χώρες, τόσο εντός όσο και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο κανονισμός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 16 Αυγούστου 2012, θα εφαρμόζεται μόνον στην κληρονομική διαδοχή προσώπων των οποίων ο θάνατος επέρχεται κατά ή μετά την 17 Αυγούστου 2015.

Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε όλες τις πτυχές της κληρονομικής διαδοχής: από την επαγωγή έως την εκκαθάριση της κληρονομίας, περνώντας από τη μεταβίβαση και τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού εξαιρείται ρητώς, μεταξύ άλλων, κάθε στοιχείο που αφορά δωρεές, ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής, τοντίνες, καταπιστεύματα, καθεστώτα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, υποχρεώσεις διατροφής, τη φύση εμπράγματων δικαιωμάτων και τη φορολογία.

Ο κανονισμός θεσπίζει έναν ενιαίο συνδετικό παράγοντα, το δικαίο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής του αποβιώσαντος, για τον καθορισμό τόσο της αρμόδιας δικαιοδοσίας, η οποία θα αποφανθεί επί του συνόλου της κληρονομικής διαδοχής, όσο και του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου. Θεσπίζει επίσης τη δυνατότητα επιλογής -ως εφαρμοστέου δικαίου στην κληρονομική διαδοχή ενός προσώπου- του δικαίου ενός εκ των κρατών την ιθαγένεια του οποίου έχει.

Τέλος, ο κανονισμός θεσπίζει το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, με σκοπό την απλούστευση των διαδικασιών τις οποίες πρέπει να διεκπεραιώσουν οι κληρονόμοι για να αποκτήσουν τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν μέρος της περιουσίας. Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο θα αναγνωρίζεται αυτομάτως σε όλα τα κράτη μέλη.

Στόχος του παρόντος εγχειριδίου είναι η συνοπτική παρουσίαση του νέου αυτού κανονισμού, ώστε να έχετε ήδη μερικές πληροφορίες όταν θα βρεθείτε αντιμέτωποι με μια κληρονομική διαδοχή η οποία θα εμφανίζει κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας.

Ο κανονισμός διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:201:0107:0134:EL:PDF>

Οικουμενική εφαρμογή και γενικός κανόνας όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο

ΑΡΘΡΟ 20

Δίκαιο που καθορίζεται από τον παρόντα κανονισμό εφαρμόζεται ακόμη και αν δεν πρόκειται για δίκαιο κράτους μέλους.

ΑΡΘΡΟ 21, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης διάταξης του παρόντος κανονισμού, για το σύνολο της κληρονομίας είναι εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1. Η κ. Larsson, σουηδικής ιθαγένειας, αποβιώνει στο Κάπρι (Ιταλία) στις 17 Αυγούστου 2015¹, όπου ζούσε από το 2000. Διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία στην Ελβετία και στην Ιταλία. Έχει μία θυγατέρα. Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή;

• Κανονισμός 650/2012:

το δίκαιο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής της αποβιώσασας: το ιταλικό δίκαιο στο σύνολο της κληρονομικής διαδοχής

2. Ο κ. Garcia, γαλλικής ιθαγένειας, αποβιώνει το 2016 στην Αργεντινή, όπου ζούσε από το 1990. Έχει έναν υιό και διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία στην Αργεντινή και στη Γαλλία. Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή;

Πρέπει να εξετασθούν οι κανόνες περί σύγκρουσης των νόμων κάθε κράτους που συνδέεται με την κατάσταση του (Αργεντινή και Γαλλία).

• ΙΔΔ Αργεντινής:

το δίκαιο του τελευταίου τόπου διαμονής του αποβιώσαντος: το δίκαιο της Αργεντινής για το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής

• Κανονισμός 650/2012:

το δίκαιο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής του αποβιώσαντος: το δίκαιο της Αργεντινής στο σύνολο της κληρονομικής διαδοχής

Η εξαίρεση στον γενικό κανόνα

ΑΡΘΡΟ 21, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Αν, κατ' εξαίρεση, προκύπτει σαφώς από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης ότι, κατά το χρόνο του θανάτου, ο θανών είχε προδήλως στενότερους δεσμούς με κράτος άλλο από εκείνο του οποίου το δίκαιο θα εφαρμόζονταν δυνάμει της παραγράφου 1, το εφαρμοστέο κληρονομικό δίκαιο είναι το δίκαιο αυτού του άλλου κράτους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ο κ. Schmitt, γερμανικής ιθαγένειας, εγκαθίσταται σε οίκο ευγηρίας στη Σλοβακία. Αποβιώνει εκεί το 2018, πέντε χρόνια αργότερα. Με εξαίρεση έναν τρεχούμενο λογαριασμό, τον οποίο άνοιξε στη Σλοβακία, το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας του βρίσκεται στη Γερμανία. Το μοναδικό τέκνο του –το οποίο επισκέπτεται τακτικά– ζει στη Γερμανία. Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή;

• Κανονισμός 650/2012:

το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική διαδοχή είναι κανονικά το δίκαιο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής του αποβιώσαντος (το σλοβακικό δίκαιο). Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις που οδήγησαν τον κ. Schmitt να περάσει τα τελευταία χρόνια της ζωής του στη Σλοβακία (δηλαδή, το γεγονός ότι οι οίκοι ευγηρίας είναι πολύ οικονομικότεροι εκεί), μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 21, παράγραφος 2, δεδομένου ότι είχε καταφανώς στενότερους δεσμούς με τη Γερμανία. Εάν επιλεγεί μια τέτοια ερμηνεία, θα εφαρμοστεί στην κληρονομική διαδοχή το γερμανικό δίκαιο.

Στο παρόν στάδιο, και απουσία νομολογίας σχετικά με τον ορισμό του τόπου συνήθους διαμονής, για την καλύτερη κατανόηση της κατάστασης ενδείκνυται η παραπομπή στις αιτιολογικές σκέψεις 23, 24 και 25.

¹ ΙΚατ' εφαρμογή του άρθρου 83, παράγραφος 1, ο κανονισμός εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή προσώπων των οποίων ο θάνατος επέρχεται κατά ή μετά την 17η Αυγούστου 2015.

Η εξαίρεση στον γενικό κανόνα

recital 23

... Για να προσδιορίσει τη συνήθη διαμονή, η αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής θα πρέπει να προβεί σε συνολική εκτίμηση των περιστάσεων του βίου του κληρονομούμενου κατά τη διάρκεια των ετών που προηγούνται του θανάτου και κατά το χρόνο του θανάτου, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά στοιχεία, ιδίως τη διάρκεια και την κανονικότητα της παρουσίας του κληρονομούμενου στο συγκεκριμένο κράτος, καθώς και τις συνθήκες και τους λόγους της παρουσίας αυτής. Η κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενη συνήθης διαμονή θα πρέπει να μαρτυρεί στενό και σταθερό δεσμό με το συγκεκριμένο κράτος, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών στόχων του παρόντος κανονισμού.

recital 24

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο καθορισμός της συνήθους διαμονής του κληρονομούμενου θα μπορούσε να αποδειχθεί περίπλοκος. Τέτοια περίπτωση μπορεί να προκύψει ιδίως όταν ο κληρονομούμενος είχε μεταβεί για επαγγελματικούς ή οικονομικούς λόγους στο εξωτερικό για να ζήσει και να εργασθεί εκεί, ενίοτε για πολύ καιρό, αλλά είχε διατηρήσει στενή και σταθερή σχέση με το κράτος καταγωγής του. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορεί να θεωρηθεί ότι ο κληρονομούμενος, ανάλογα με τις περιστάσεις, διατηρούσε ακόμα τη συνήθη διαμονή του στο κράτος καταγωγής του, στο οποίο βρισκόταν το επίκεντρο της οικογενειακής και κοινωνικής του ζωής. Μπορεί να προκύψουν άλλες πολύπλοκες περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κληρονομούμενος ζούσε εκ περιτροπής σε περισσότερα κράτη ή ακόμη ταξίδευε από κράτος σε κράτος χωρίς μόνιμη εγκατάσταση σε κάποιο εξ αυτών. Εάν ο κληρονομούμενος ήταν υπήκοος ενός από τα κράτη αυτά ή διατηρούσε όλα τα κύρια περιουσιακά του στοιχεία σε ένα από αυτά τα κράτη, η ιθαγένεια ή ο τόπος των περιουσιακών στοιχείων θα μπορεί να αποτελέσει ειδικό παράγοντα κατά τη συνολική εκτίμηση όλων των πραγματικών περιστάσεων.

recital 25

Όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, η αρχή που έχει επιληφθεί της κληρονομικής διαδοχής μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, - εφόσον, π.χ., ο κληρονομούμενος είχε μεταβεί στο κράτος της συνήθους διαμονής αρκετά πρόσφατα πριν τον θάνατό του και αν από όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης συνάγεται ότι είχε προδήλως στενότερο δεσμό με άλλο κράτος, — να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το εφαρμοστέο δίκαιο στην κληρονομική διαδοχή δεν θα πρέπει να είναι το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του κληρονομούμενου αλλά μάλλον το δίκαιο του κράτους με το οποίο ο κληρονομούμενος είχε προδήλως στενότερο δεσμό. Αυτός ο προδήλως στενότερος δεσμός δεν θα πρέπει πάντως να χρησιμοποιείται ως δευτερεύων συνδετικός παράγων σε περίπτωση που ο καθορισμός της συνήθους διαμονής του κληρονομούμενου κατά το χρόνο του θανάτου αποδεικνύεται περίπλοκος.

Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου

ΑΡΘΡΟ 22, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Ένα πρόσωπο δύναται να επιλέξει ως δίκαιο που θα διέπει το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής του το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια κατά το χρόνο πραγματοποίησης της επιλογής του ή κατά τον χρόνο του θανάτου. Ένα πρόσωπο που έχει ιθαγένειες περισσότερων κρατών, μπορεί να επιλέξει το δίκαιο οποιουδήποτε εξ αυτών κατά τη στιγμή που κάνει την επιλογή ή κατά τον χρόνο του θανάτου.

ΑΡΘΡΟ 22, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Η επιλογή του δικαίου γίνεται ρητώς με δήλωση υπό μορφή διάταξης τελευταίας βούλησης ή συνάγεται από τους όρους της εν λόγω διάταξης.

ΑΡΘΡΟ 83, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4

Εάν μια διάταξη τελευταίας βούλησης συντάχθηκε πριν από τη 17η Αυγούστου 2015, σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο ο θανών θα μπορούσε να είχε επιλέξει, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, το δίκαιο αυτό θεωρείται ότι επελέγη ως το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δικαίο.

Η επιλογή αυτή μπορεί να γίνει από τώρα, αλλά θα εφαρμοστεί μόνον εάν ο θάνατος επέλθει κατά ή μετά την 17η Αυγούστου 2015.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η κ. Gomes γεννήθηκε στο Πόρτο και έζησε εκεί όλη τη ζωή της. Έχει διπλή πορτογαλική και γερμανική ιθαγένεια. Αποβιώνει στο Πόρτο το 2016 και διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία στην Πορτογαλία και στη Γερμανία. Όταν συνέταξε τη διαθήκη της, το 2013, επέλεξε το γερμανικό δίκαιο ως εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή της. Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή;

Επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου

• Κανονισμός 650/2012:

η επιλογή του γερμανικού δικαίου είναι δυνατή και ισχυρή > το γερμανικό δίκαιο εφαρμόζεται στο σύνολο της κληρονομικής διαδοχής.

✍️ Συνιστάται η ρητή επιλογή δικαίου στη διαθήκη.

✍️ Η επιλογή δικαίου μελλοντικής ιθαγένειας (ακόμη και αν είναι ισχυρή κατά τον χρόνο του θανάτου) αποθαρρύνεται έντονα λόγω της αβεβαιότητας που δημιουργεί.

Αναπαραπομπή

ΑΡΘΡΟ 34, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Άρθρο 34, παράγραφος 1: Ως εφαρμογή του δικαίου οποιουδήποτε τρίτου κράτους που ορίζεται ως εφαρμοστέο από τον παρόντα κανονισμό νοείται η εφαρμογή των κανόνων δικαίου που ισχύουν στο εν λόγω κράτος, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου εφόσον αυτοί οι κανόνες προβλέπουν αναπαραπομπή:

- a) στο δίκαιο κράτους μέλους· ή
- b) στο δίκαιο άλλου τρίτου κράτους που θα εφαρμόζε το δικό του δίκαιο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή στις ακόλουθες περιπτώσεις;

1. Η κ. Brown, Αγγλίδα η οποία διαμένει στο Λονδίνο, αποβιώνει το 2016 και διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία στην Αγγλία, στη Γερμανία και στην Ιταλία.

• Κανονισμός 650/2012:

το δίκαιο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής της αποβιώσασας: το αγγλικό δίκαιο για το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής.

• ΙΔΔ Αγγλίας

το αγγλικό δίκαιο για την κινητή περιουσία (όπου και αν βρίσκεται) και την ακίνητη περιουσία που βρίσκεται στην Αγγλία, το γερμανικό δίκαιο για την ακίνητη περιουσία στη Γερμανία και το ιταλικό δίκαιο για την ακίνητη περιουσία στην Ιταλία.

Εάν ζητηθούν οι υπηρεσίες συμβολαιογράφου στη Γερμανία ή στην Ιταλία, ο συμβολαιογράφος πρέπει να αποδεχθεί την αναπαραπομπή του αγγλικού δικαίου στο γερμανικό και στο ιταλικό δίκαιο. Στην περίπτωση αυτή, στην κληρονομική διαδοχή εφαρμόζονται τρία διαφορετικά δίκαια: το αγγλικό δίκαιο διέπει τη μεταβίβαση της κινητής περιουσίας, όπου και αν βρίσκεται, και της ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην Αγγλία. Το γερμανικό δίκαιο διέπει τη μεταβίβαση

² Καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία επέλεξαν να μην συμμετάσχουν, θεωρούνται τρίτα κράτη όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού. Το ίδιο ισχύει για τη Δανία, ενόψει της εξαίρεσης που προβλέπεται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Αναπαραπομπή

της ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στη Γερμανία. Το ιταλικό δίκαιο διέπει τη μεταβίβαση της ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην Ιταλία.

Italian law will govern the devolution of immovable property located in Italy.

2. Η κ. Strauss, αυστριακής ιθαγένειας, η οποία διαμένει στο Ντακάρ (Σενεγάλη), αποβιώνει το 2016 και διαθέτει κινητή και ακίνητη περιουσία στη Σενεγάλη, στη Γαλλία και στη Ρουμανία.

• Κανονισμός 650/2012:

το δίκαιο του τελευταίου τόπου συνήθους διαμονής της αποβιώσασας: το δίκαιο της Σενεγάλης για το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής.

• ΙΔΔ Σενεγάλης:

το εθνικό δίκαιο της αποβιώσασας.

Η αναπαραπομπή του δικαίου της Σενεγάλης στο αυστριακό δίκαιο γίνεται δεκτή: εάν ζητηθούν οι υπηρεσίες συμβολαιογράφου στη Γαλλία ή στη Ρουμανία, ο συμβολαιογράφος πρέπει να εφαρμόσει το αυστριακό δίκαιο.

Ωστόσο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 34, παράγραφος 2³, η αναπαραπομπή δεν γίνεται δεκτή σε περίπτωση εφαρμογής της ρήτρας διασφάλισης ή στην περίπτωση *professio juris*.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αμερικανίδα, η οποία διαμένει στη Νέα Υόρκη, αποβιώνει και αφήνει κινητή και ακίνητη περιουσία στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ελλάδα. Στη διαθήκη της προσδιόρισε ως εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή της το δίκαιο της Πολιτείας της Νέας Υόρκης.

• Η αναπαραπομπή από το αμερικανικό στο ελληνικό δίκαιο δεν μπορεί να γίνει δεκτή: το δίκαιο της Πολιτείας της Νέας Υόρκης εφαρμόζεται στο σύνολο της κληρονομικής διαδοχής.

Κληρονομικές συμβάσεις

ΑΡΘΡΟ 25, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Μια κληρονομική σύμβαση με αντικείμενο την κληρονομική διαδοχή ενός προσώπου διέπεται, όσον αφορά το παραδεκτό της, το ουσιαστικό κύρος της και τα δεσμευτικά αποτελέσματά της μεταξύ των μερών καθώς και τους όρους λύσης της, από το δίκαιο το οποίο, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, θα ήταν εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή του εν λόγω προσώπου εάν αυτό είχε αποβιώσει κατά την ημέρα σύναψης της σύμβασης.

ΑΡΘΡΟ 25, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Μια κληρονομική σύμβαση με αντικείμενο τη διαδοχή περισσότερων προσώπων θεωρείται παραδεκτή μόνον εφόσον είναι παραδεκτή σύμφωνα με όλα τα δίκαια τα οποία, κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, θα έπρεπε να διέπουν τη διαδοχή όλων των συμμετεχόντων προσώπων εάν αυτά είχαν αποβιώσει κατά την ημέρα σύναψης της σύμβασης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1. Ζεύγος Γερμανών έχει τη συνήθη διαμονή του στη Γαλλία. Το ζεύγος επιλέγει ρητώς το γερμανικό δίκαιο ως εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή του και συνάπτει κληρονομική σύμβαση στη Γερμανία, ενώπιον γερμανού συμβολαιογράφου, στην οποία ορίζει ότι το γερμανικό δίκαιο διέπει τη συγκεκριμένη κληρονομική σύμβαση. Ο σύζυγος αποβιώνει στη Γαλλία και γάλλος συμβολαιογράφος καλείται να τακτοποιήσει την κληρονομική διαδοχή. Η σύμβαση είναι ισχυρή, καθώς συνάφθηκε από δύο Γερμανούς οι οποίοι επέλεξαν ρητώς το γερμανικό δίκαιο ως εφαρμοστέο στην κληρονομική σύμβαση, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 3.

³ Άρθρο 34, παράγραφος 2: Δεν μπορεί να γίνει αναπαραπομπή σε σχέση με τα δίκαια που προβλέπονται στο άρθρο 21 παράγραφος 2, στο άρθρο 22, στο άρθρο 27, στο άρθρο 28 στοιχείο β) και στο άρθρο 30.

Κληρονομικές συμβάσεις

2. Ωστόσο, ζεύγος Γάλλων που διαμένει στη Γαλλία δεν μπορεί να επιλέξει το γερμανικό δίκαιο ως εφαρμοστέο, ούτε στην κληρονομική διαδοχή του βάσει του άρθρου 22 ούτε σε κληρονομική σύμβαση βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 3. Συνεπώς, το συγκεκριμένο ζεύγος δεν μπορεί να υπάγει έγκυρα στο γερμανικό δίκαιο τη σύμβαση την οποία προτίθεται να καταρτίσει.
3. Τέλος, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 3, ζεύγος με δύο ιθαγένειες (ο σύζυγος Γερμανός, η σύζυγος Αυστριακή), το οποίο διαμένει στη Γαλλία, μπορεί να ορίσει εναλλακτικά το γερμανικό ή το αυστριακό δίκαιο ως εφαρμοστέο σε κληρονομική σύμβαση ενώ, απουσία επιλογής, το εφαρμοστέο δίκαιο θα είναι το γαλλικό δίκαιο περί κληρονομικής διαδοχής (το οποίο αγνοεί τις κληρονομικές συμβάσεις)..

📌 Το κύρος μιας κληρονομικής σύμβασης (όπως και το κύρος μιας διαθήκης) αξιολογείται κατά τον χρόνο σύναψής της. Στην πράξη, συνιστάται με έμφαση να ορίζεται το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο κατά τον χρόνο σύναψης της κληρονομικής σύμβασης.

Δημόσια τάξη

ΑΡΘΡΟ 35

Η εφαρμογή διάταξης του δικαίου οποιουδήποτε κράτους που ορίζεται από τον παρόντα κανονισμό μπορεί να αποκλεισθεί μόνον εάν η εν λόγω εφαρμογή είναι προδήλως ασυμβατή με τη δημόσια τάξη (ordre public) του κράτους μέλους του δικάζοντος δικαστηρίου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αλγερινός πολίτης, ο οποίος διαμένει στην Αλγερία, αποβιώνει στην Αλγερία το 2016 αφήνοντας τραπεζικούς λογαριασμούς στη Γαλλία και ακίνητη περιουσία στην Αλγερία. Έχει δύο παιδιά, ένα αγόρι και ένα κορίτσι, τα οποία διαμένουν στη Γαλλία. Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην κληρονομική διαδοχή;

- Κανονισμός 650/2012:
το δίκαιο της Αλγερίας για το σύνολο της κληρονομικής διαδοχής
- Δίκαιο περί κληρονομικής διαδοχής της Αλγερίας:
συνεπάγεται άνιση μεταχείριση του κοριτσιού και του αγοριού.
- Δημόσια τάξη της Γαλλίας:
ο γάλλος συμβολαιογράφος οφείλει να μην λάβει υπόψη τη διάκριση λόγω φύλου και πρέπει, επομένως, να υποκαταστήσει το δίκαιο της Αλγερίας, το οποίο θα ήταν κανονικά εφαρμοστέο, με το γαλλικό δίκαιο ⁴.

⁴ Επί του παρόντος, δεν υφίσταται έννοια ευρωπαϊκής δημόσιας τάξης και κάθε χώρα θα εφαρμόζει τη δική της. Επομένως, το κατά πόσον η νόμιμη μοίρα υπόκειται στη διεθνή δημόσια τάξη εξαρτάται από την εσωτερική πολιτική κάθε χώρας.

Αποδοχή των δημόσιων εγγράφων

ΑΡΘΡΟ 59, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Δημόσιο έγγραφο που καταρτίζεται σε ένα κράτος μέλος έχει την ίδια αποδεικτική ισχύ σε άλλο κράτος μέλος με αυτήν που έχει στο κράτος μέλος προέλευσης ή την πλησιέστερη ισχύ, υπό τον όρο ότι αυτό δεν αντιβαίνει προδήλως στη δημόσια τάξη (*ordre public*) του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

Το πρόσωπο που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει δημόσιο έγγραφο σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από την αρχή που εκδίδει το δημόσιο έγγραφο στο κράτος μέλος προέλευσης να συμπληρώσει το έντυπο που θα καταρτιστεί σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία του άρθρου 81 παράγραφος 2, περιγράφοντας την αποδεικτική ισχύ του δημόσιου εγγράφου στο κράτος μέλος προέλευσης.

ΑΡΘΡΟ 74

Καμία επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση δεν απαιτείται για έγγραφα τα οποία εκδίδονται σε κράτος μέλος στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

1. Ο κ. Ionescu, ρουμανικής ιθαγένειας, κατάρτισε δημόσιες διαθήκες στην Ιταλία, στην Ισπανία και στη Ρουμανία, τόπο της συνήθους διαμονής του όταν αποβίωσε. Οι κληρονόμοι του ζητούν την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και, για τον σκοπό αυτό, υποβάλλουν τις διάφορες διαθήκες του αποβιώσαντος σε ρουμάνο συμβολαιογράφο.

- Βάσει του άρθρου 59, παράγραφος 1, οι διαθήκες οι οποίες καταρτίστηκαν ενώπιον συμβολαιογράφου στην Ιταλία και στην Ισπανία ισχύουν στη Ρουμανία χωρίς διατυπώσεις, όπως η διαθήκη η οποία καταρτίστηκε στη Ρουμανία.

2. Ο κ. Vekemans, ολλανδικής ιθαγένειας, ζει στην Ιταλία, όπου αποβιώνει αφήνοντας δύο τέκνα (ένα κορίτσι και ένα αγόρι). Στο έγγραφο κατανομής αναφέρεται ότι ο πίνακας ζωγραφικής του Roussin που βρίσκεται στις Κάτω Χώρες προορίζεται για το κορίτσι. Το έγγραφο κατανομής, το οποίο καταρτίστηκε στην Ιταλία, θα γίνει δεκτό στις Κάτω Χώρες⁵

⁵ ΑΚαθώς το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχεία ια) και ιβ) εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού τη φύση των εμπράγματων δικαιωμάτων και οποιαδήποτε καταχώριση σε μητρώο δικαιωμάτων επί ακίνητης ή κινητής περιουσίας, περιλαμβανομένων των νομικών απαιτήσεων της καταχώρισης, και τα αποτελέσματα της καταχώρισης ή της μη καταχώρισης αυτών των δικαιωμάτων σε μητρώο, εναπόκειται στη χώρα στην οποία βρίσκεται το περιουσιακό στοιχείο να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες διενεργείται η καταχώριση. Για τον σκοπό αυτό, στην αιτιολογική σκέψη 18 αναφέρεται ότι οι προϋποθέσεις καταχώρισης δικαιώματος επί ακίνητων ή κινητών περιουσιακών στοιχείων σε μητρώο θα πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Ως εκ τούτου, το δικαίωμα του κράτους μέλους στο οποίο τηρείται το μητρώο (για την ακίνητη περιουσία, το δικαίωμα της τοποθεσίας του πράγματος) θα καθορίζει υπό ποιες νομικές προϋποθέσεις και πώς θα γίνεται η καταχώριση.

Επιπλέον, το άρθρο 30 ορίζει: Σε περίπτωση που το δικαίωμα του κράτους στο οποίο βρίσκονται ορισμένα ακίνητα, επιχειρήσεις ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες, οι οποίοι για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση, θέτουν περιορισμούς που αφορούν ή επηρεάζουν τα περιουσιακά στοιχεία αυτά, οι εν λόγω ειδικοί κανόνες εφαρμόζονται στην κληρονομική διαδοχή εφόσον, σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους αυτού, οι κανόνες αυτοί είναι εφαρμόσιμοι ανεξαρτήτως του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή.

Επιπλέον, το άρθρο 31 ορίζει: Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο επικαλείται εμπράγματο δικαίωμα το οποίο έχει βάσει του εφαρμοστέου στην κληρονομική διαδοχή δικαίου, και το εν λόγω εμπράγματο δικαίωμα δεν είναι γνωστό στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο γίνεται η επίκλησή του, το δικαίωμα αυτό προσαρμόζεται, εφόσον είναι απαραίτητο και κατά το μέτρο του δυνατού, στο εγγύτερο ισοδύναμο εμπράγματο δικαίωμα βάσει του δικαίου αυτού του κράτους, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών και των συμφερόντων που επιδιώκονται από το συγκεκριμένο εμπράγματο δικαίωμα και των αποτελεσμάτων που συνδέονται με αυτό.

Τέλος, σημειώνεται ότι σε μερικές έννομες τάξεις, η διανομή της περιουσίας πρέπει να τηρεί επίσης τις νόμιμες απαιτήσεις οι οποίες εφαρμόζονται στις δικαιοπραξίες *inter vivos*.

Εκτελεσιτότητα

ΑΡΘΡΟ 60, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Τα δημόσια έγγραφα που είναι εκτελεστά στο κράτος μέλος προέλευσης κηρύσσονται εκτελεστά σε άλλο κράτος μέλος κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερόμενου μέρους σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 45 έως 58. [δηλαδή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται για τις δικαστικές αποφάσεις].

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ιταλός συμβολαιογράφος καταρτίζει έγγραφο κατανομής μεταξύ ενός αδελφού, ο οποίος διαμένει στην Ιταλία, και της αδελφής του, η οποία διαμένει στη Γαλλία. Στο έγγραφο αναφέρεται ότι η αδελφή πρέπει να καταβάλει στον αδελφό της αποζημίωση εντός ενός έτους. Καθώς η αδελφή δεν κατέβαλε την αποζημίωση εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας, ο αδελφός, προσκομίζοντας αντίγραφο του εγγράφου, εξασφαλίζει την έκδοση βεβαίωσης από την αρμόδια αρχή της Ιταλίας, στην οποία αναφέρεται ότι το έγγραφο είναι πράγματι εκτελεστό. Προσκομίζοντας τα έγγραφα αυτά στην αρμόδια αρχή στη Γαλλία, ζητεί την κήρυξη της εκτελεσιτότητάς τους.

Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο

1) Οι κανόνες δικαιοδοσίας

ΑΡΘΡΟ 64

Το κληρονομητήριο εκδίδεται στο κράτος μέλος του οποίου τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 4, 7, 10 ή 11⁶.

ΑΡΘΡΟ 4

Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής στο σύνολό της.

ΑΡΘΡΟ 5

1. Σε περίπτωση που το δικαιο που επελέγη από το θανόντα ως το δικαιο που θα διέπει την κληρονομική του διαδοχή κατ' εφαρμογή του άρθρου 22 είναι το δικαιο κράτους μέλους, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν οποιοδήποτε θέμα κληρονομικής διαδοχής.
2. Αυτή η συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας καταρτίζεται εγγράφως και φέρει ημερομηνία και υπογραφή των ενδιαφερομένων μερών. [...]

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1. Ο κ. Dupont, βελγικής ιθαγένειας, αποβιώνει το 2016 στη Γαλλία, όπου έζησε επί δέκα χρόνια, αφήνοντας κινητή και ακίνητη περιουσία στο Βέλγιο, στο Λουξεμβούργο και στη Γαλλία. Έχει έναν υιό. Ποια αρχή έχει δικαιοδοσία να εκδώσει το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο;

- Η μόνη αρχή που διαθέτει δικαιοδοσία είναι ο γάλλος συμβολαιογράφος της επιλογής του κληρονόμου⁷.

Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο

2. Ο κ. Durand, γαλλικής ιθαγένειας, έζησε στην Πορτογαλία από το 2000 και απεβίωσε εκεί το 2016. Αφήνει κινητή και ακίνητη περιουσία στη Γαλλία, στο Λουξεμβούργο και στην Πορτογαλία. Με τη διαθήκη του όρισε το γαλλικό δίκαιο ως εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή του. Έχει δύο τέκνα.

- Τα δύο τέκνα του, οι μοναδικοί κληρονόμοι του, μπορούν να συμφωνήσουν να ζητήσουν από γάλλο συμβολαιογράφο την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Απουσία τέτοιας συμφωνίας, μόνον πορτογάλος συμβολαιογράφος μπορεί να εκδώσει ευρωπαϊκό κληρονομητήριο.

2) Τι είναι το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο;

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ:

- είναι ένα ενιαίο «έγγραφο», το οποίο έχει αποδεικτική ισχύ και προορίζεται να χρησιμοποιηθεί από κληρονόμους, κληροδόχους οι οποίοι έχουν άμεσα δικαιώματα στην κληρονομική διαδοχή, εκτελεστές διαθηκών και διαχειριστές της κληρονομικής διαδοχής για τη διευκόλυνση της απόδειξης της ιδιότητας, των δικαιωμάτων ή των αρμοδιοτήτων τους όχι μόνον στο κράτος που το εκδίδει, αλλά επίσης -και κυρίως- σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εκδίδεται το κληρονομητήριο.
- κυκλοφορεί ελεύθερα και δεν απαιτείται καμία διατύπωση για την αποδοχή του στο κράτος προορισμού.
- καλύπτεται από τεκμήριο ακρίβειας όσον αφορά το περιεχόμενό του.

⁶ Κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, τα κράτη μέλη ορίζουν τις αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Ανάλογα με το κράτος, οι αρμόδιες αρχές μπορεί να είναι οι συμβολαιογράφοι, τα δικαστήρια ή αμφότεροι.

⁷ ΣΜε την επιφύλαξη τη επιβεβαίωσης της απόφασης του γαλλικού κράτους να ορίσει τους συμβολαιογράφους αρμόδια αρχή για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

- είναι ένα ομοιόμορφο έντυπο, το οποίο προκύπτει από το δίκαιο της ΕΕ.
- δεν έχει την εμφάνιση ούτε δημόσιου εγγράφου ούτε δικαστικής απόφασης.
- δεν είναι ένα έγγραφο το οποίο αντικατοπτρίζει την οριστική επίλυση μιας κληρονομικής διαδοχής με διασυννοριακές συνέπειες.
- δεν είναι υποχρεωτικό έγγραφο.
- δεν αντικαθιστά ούτε τα εθνικά έγγραφα ούτε τις εθνικές διαδικασίες, παρότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης στο έδαφος του κράτους που το εξέδωσε.
- δεν αποτελεί εκτελεστό τίτλο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Πολίτης του Λουξεμβούργου αποβιώνει στο Λουξεμβούργο όπου είχε τον τόπο συνήθους διαμονής της από τη γέννησή της. Διέθετε τραπεζικούς λογαριασμούς στη Γερμανία. Έχει ένα μόνον τέκνο. Ο λουξεμβούργιος συμβολαιογράφος εκδίδει ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, στο οποίο αναφέρονται η ιδιότητα του τέκνου ως κληρονόμου και ότι στην κληρονομική διαδοχή εφαρμόζεται το δίκαιο του Λουξεμβούργου, καθώς και τα στοιχεία βάσει των οποίων καθορίστηκε το συγκεκριμένο δίκαιο. Ο λουξεμβούργιος συμβολαιογράφος διατηρεί το πρωτότυπο του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και χορηγεί αντίγραφο στο τέκνο.

- Το τέκνο μπορεί να προσκομίσει επικυρωμένο αντίγραφο⁸ του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου στην τράπεζα στη Γερμανία για να εισπράξει απευθείας τα κεφάλαια που σχετίζονται με την κληρονομική διαδοχή, με την επιφύλαξη της απόδειξης καταβολής των φόρων κληρονομίας.

⁸ Η ισχύς του οποίου περιορίζεται σε έξι μήνες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 70, παράγραφος 3.

Project delivered by:

With support from:

ENN

European Notarial Network

Co-funded by the European Union

Programme JUST/2013

Project JCIV/OG/4059

Council of the Notariats of the European Union

Avenue de Cortenbergh, 120 - B-1000 Bruxelles

Tel: + 32 (0)2 513 95 29 - Fax: +32 (0)2 513 93 82

E-mail: info@cnuue.be

Website : www.notairesdeurope.eu

